

SOSYAL BİLGİLER

1. ÜNİTE

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM

NECİP DÖNER

BİR OLAYIN ÇOK BOYUTLULUĞU, ÇOK YÖNLÜLÜĞÜ:

Dünya’da ve çevremizde meydana gelen hiçbir olay tek boyutlu, tek yönlü değildir. Hem Dünya’da hem de çevremizde meydana gelen her olay yaşamın birçok alanını etkiler. Yaşadığımız olayın sadece kendimizi ilgilendirdiğini düşünmek de doğru değildir. Birçok olay bizimle birlikte annemizi, babamızı, kardeşlerimizi, akrabalarımızı ve arkadaşlarımızı da etkilemektedir. Hastalandığımızda sadece kendimiz değil yakın çevremiz de bu durumdan zarar görür. Bu durumu biraz daha genele yayacak olursak 17 Ağustos 1999’da Gölcük (Kocaeli/İzmit) merkezli deprem sadece İzmit’i değil beraberinde Marmara bölgesini dolayısıyla aynı zamanda tüm Türkiye’yi, hatta tüm Dünya’yı etkilemiştir.

Etkileme-etkilenme durumunu sadece varlık boyutunda da düşünmek doğru değildir. Meydana gelen olaylar aynı zamanda içerik açısından da değişik boyutlar, yönler ortaya çıkarabilirler. Olaylar beraberlerinde sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, dinsel gibi değişik yönlerden de etkilenmeleri beraberlerinde ortaya çıkarabilirler.

Örnek: Mahallemize açılan yeni bir okul sadece bizi değil, aynı zamanda bütün mahalleyi, şehrimizi ve ülkemizi etkiler. Bunun yanı sıra o çevrede eğitimi (kültürel yönden) etkiler, orada iş kollarının gelişmesini sağlar (ekonomik yönden), insani ilişkiler yönünden insanların yaşamını da etkiler (sosyal yönden).

OLGU: Kolayca anlaşılabilir, kanıtlanabilir ve bilimsel verilere dayanan bilgidir. Olgu kişiden kişiye değişmez.

Örnekler: Türkiye’nin ilk cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk’tür.

Türkiye’nin başkenti Ankara’dır. İnsan canlı bir varlıktır. Adana Akdeniz bölgesindedir.

GÖRÜŞ: Kişiden kişiye değişen ve insanların kendi düşüncelerini yansıtan bilgidir.

Örnekler: En çalışkan insanlar Türklerdir.

Dünya’nın en güzel kenti Adana’dır.

Sarı en hoş renktir.

Olgu ve Görüş Arasındaki Farklar:

OLGU	GÖRÜŞ
Herkes tarafından kabul edilir.	Herkes tarafından kabul edilmez.
Kesinlik belirtir.	Kesinlik belirtmez.
Herkese göre aynıdır.	Kişiden kişiye değişir.
Doğruluğu tartışılmaz.	Doğruluğu tartışılır.
Bence, sence gibi sözcükler içermez.	Bence, sence gibi sözcükler içerir.

KAVRAM: Basit bir fikri veya gerçeği veya bir grup şeyi soyutlayarak ifade eden terim. Bir nesnenin veya düşüncenin zihinden soyut ve genel tasarımıdır.

Örnekler: Sarı, kırmızı, mavi..... bunların hepsini “renk “ olarak ifade ederiz. Renk kavramdır.

Bir sınıfta Öğrenciler Ali, Ayşe vs. Hepsini birden “öğrenci” olarak ifade ederiz. Öğrenci kavramdır.

Yürümek, koşmak, oturmak kelimelerinin kavramı ise “hareket”tir.

Matbaa – Kağıt, Makineleşme - İşsizlik

GENELLEME: Olgu ve kavramlardan daha kapsamlı bilgiler elde etmektir. Kavramlar arasındaki ilişkiyi yorumlayan bir düşüncedir.

Örnekler: Erkekler futbol oynamayı severler.

Kızlar pembe renkli elbiselerden çok hoşlanırlar.

Akdeniz bölgesinde yağmurlar kışın yağar.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA BASAMAKLARI:

1- İlgı ve yeteneğe göre konuyu belirlemek; Her insanın ilgi alanı ve yetenek özellikleri birbirinden farklıdır. Bilimsel çalışmalar yapılırken insanlar ilgi duydukları alanlardan konu seçiminde bulunurlarsa daha istekli çalışmalar yaparlar. Yeteneklerine uygun konular seçerlerse hem kendilerini hem de tüm insanları heyecanlandıracak ve etkileyecek daha başarılı sonuçlar ortaya çıkarırlar.

2- Seçtiğimiz konu ile ilgili varsayımlarda (hipotez) bulunmak; İkinci basamakta seçilen konu ile ilgili varsayımlarda(hipotezlerde) bulunulur.

Varsayım(Hipotez):Üzerinde henüz bilimsel çalışmalar yapılarak doğruluğu kanıtlanmamış ama bilimsel çalışmalar yapıldığında doğru çıkacağı umulan düşüncelere varsayım(hipotez) denir.

Katalog sistemine göre kütüphanelerdeki kitaplar;

000 – Genel Konular,

100 – Felsefe ve Psikoloji,

200 – Din,

300 – Sosyal Bilgiler,

400 – Dil,

500 – Doğa Bilimleri ve Matematik,

600 – Teknoloji,

700 – Sanat,

800 – Edebiyat,

900 – Tarih ve coğrafya ,şeklinde gruplandırılmıştır.

Günümüzde bilgisayarların devreye girmesi bu sistem daha da kolaylaştırmıştır. Herhangi bir araştırma için kütüphaneye gittiğimizde öncelikle konumuzun içeriğine göre ilgili bölüme geçer, burada bulunan alfabetik şekilde sıralandırılmış olan çekmecelerden kitap veya yazar isimlerini katalog numaraları ile birlikte tespit ederiz. Arkasından görevliye istediğimiz kitap ve yazarın adını katalog numarası ile birlikte veririz. Kitap istek formunu doldurup, okuma salonuna geçeriz. Kitapları okurken aradığımız bilgilere ulaştığımızda “bilgi fişleri” ni doldururuz. Bilgi fişlerinde ilgili bilgilerin yanı sıra konu adı, kitabın ve yazarın adı, cilt ve sayfa numaraları ile basım yeri, basım yılı ve tarihi bulunmalıdır. Çalışmalarımız tamamlanınca kitapları görevliye geri verip, teşekkür etmeliyiz. Araştırmalarımızda doğru ve tarafsız bilgilere ulaşabilmek mutlaka çok sayıda kaynaktan yararlanmalıyız.

Bilgi: Araştırma, soruşturma, inceleme, deney, gezi ve gözlem gibi yöntemler kullanılarak ortaya çıkarılan ayrıca akıl ve mantığa uygun olan verilere bilgi denir.

Bilim: Bilgi topluluğu veya bilgilerin ortaya çıkmasını sağlayan sisteme bilim denir.

3- Konuyla ilgili kaynak taraması yapmak ve bilgi(veri) toplamak;

Sözlü Kaynaklar: İnsanlar

Yazılı Kaynaklar: Kitap, dergi, gazete, internet çıktısı vb.

Görsel Kaynaklar: Televizyon programları, görüntü, resim ve fotoęraflar.

Üçüncü basamakta öncelikle seçilen konularla ilgili kaynak taraması yapılır. Kitaplar, dergiler, gazeteler, ansiklopediler, internet ve hatta insanlar kaynak olarak kullanılabilir. En çok bilgi kitaplarda bulunur. En çok kitaplar ise kütüphanelerde bulunur. Kütüphanelerdeki kitaplar, bulması ve kullanımı kolay olsun diye “Katalog Sistemi”ne göre gruplandırılmıştır.

4- Kaynaklardan topladığımız bilgileri incelemek gruplandırmak ve bunları varsayımlarla karşılaştırmak; Topladığımız verileri içeriğine göre sınıflandırırız. Kaynaklardan elde ettiğimiz verileri daha önce ileri sürdüğümüz varsayımlarımızla karşılaştırırız. Bu varsayımların olgulara dönüşüp dönüşmediğini inceleriz. Olguya dönüşmeyen varsayımlarımızı yanlış olduğunu anlayarak değiştiririz.

5- Metin oluşturmak; Son aşamada edindiğimiz ve doğruluğunu yaptığımız çalışmalarla kanıtlamış olduğumuz bilgileri metinlere dönüştürürüz. Yazdığımız metinler kısa olursa buna makale, uzun olursa kitap denir. Ortaya çıkan eser ister makale olsun isterse kitap her türlü durumda yazılarımızı yazarken kullandığımız bilgileri kimden, hangi kaynaktan edindiğimizi cilt ve sayfa numaraları ile birlikte muhakkak sayfalarımızın altıda dipnot olarak göstermeliyiz. Bu bilgileri dipnotlar ile göstermezsek eğer

Dipnot: Metni yazarken alıntı yaptığımız kısımları (cümle yada paragrafları) nereden ve kimden aldığımızı gösteren notlardır.

Kaynakça: Yararlandığımız kaynakların adını belirtmemizdir.

TEMEL HAKLAR:

HAK: İnsanların herhangi bir işi yapma yetkisine hak denir.

ÖZGÜRLÜK: İnsanların hiçbir insana zarar vermeden dilediği her şeyi yapabilmesine özgürlük denir.

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİMİZİN GENEL ÖZELLİKLERİ:

- 1- Doğumla başlar, ölümle biter.
- 2- Evrenseldir. Dünya'nın her yerinde geçerlidir.
- 3- Dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez özellikler taşırlar.

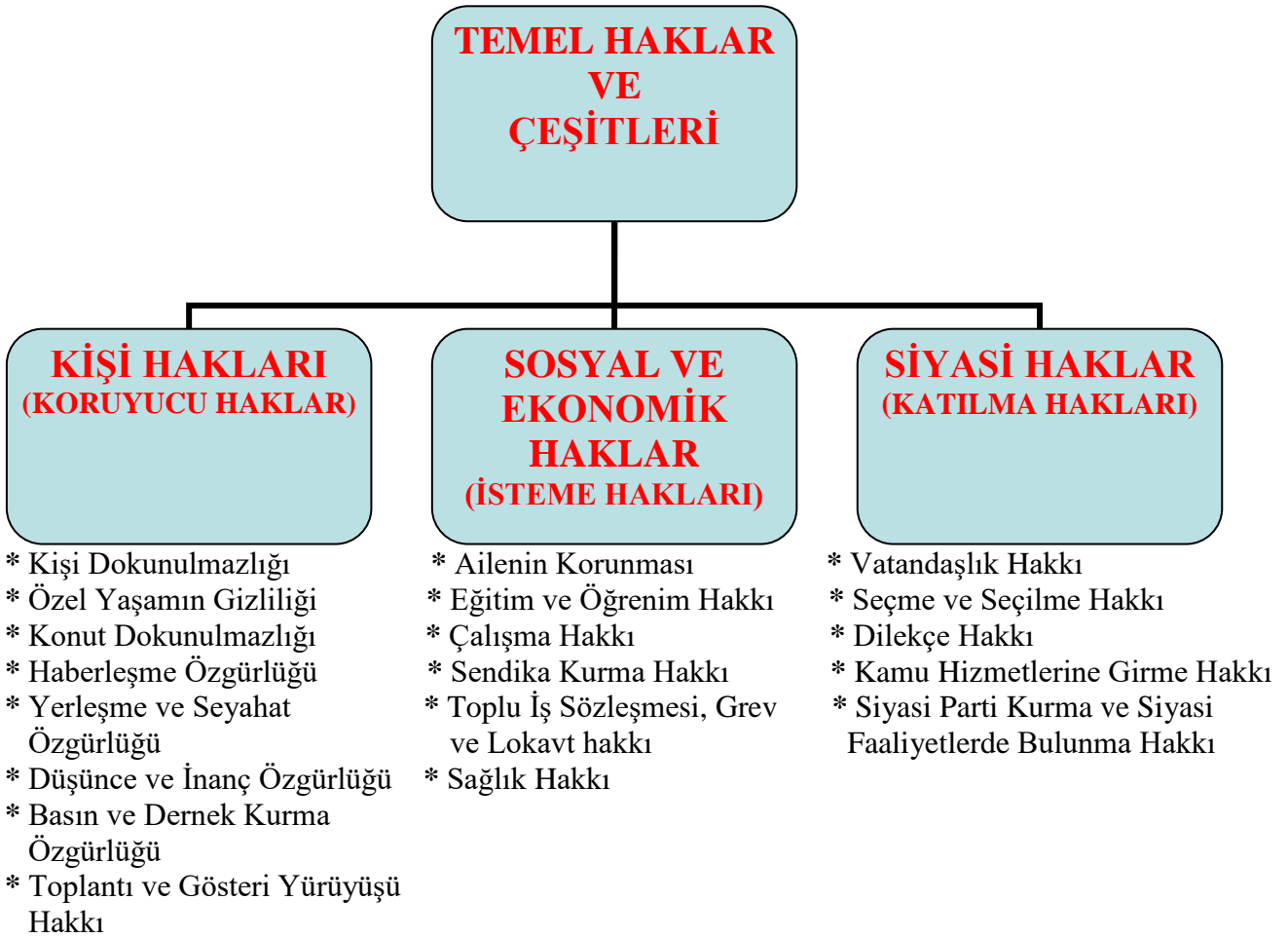
4- Tamamı bir bütündür. Bir tanesi bile olmazsa veya kullanılmazsa diğerleri bir işe yaramaz.

5- Yaşama hakkımızın dışındaki diğer tüm haklar sıkıyönetim, savaş, bulaşıcı hastalıklar, nüfus sayımları gibi insan hayatının söz konusu olduğu olağanüstü durumlarda sınırlandırılabilir. Normal durumlarda hakların sınırlandırılması asla söz konusu olamaz.

6- Başkalarının hak ve özgürlüklerinin başladığı yerde bizim hak ve özgürlüklerimiz biter.

7- Her devlet düzenlediği anayasa ve yasalarla İnsan haklarını güvence altına almak zorundadır.

8- Bütün haklar uluslar arası belgeler ve kuruluşlar tarafından da koruma altına alınırlar.

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN KÖTÜYE KULLANILMAMASI:

(Anayasa, Madde 14):Anayasa'nın hiçbir hükmü Anayasa'da yer alan hak ve hürriyetleri yok etmeye yönelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şeklinde yorumlanamaz.

YAŞAMA HAKKI:

KİŞİ DOKUNULMAZLIĞI HAKKI:

(Anayasa, Madde 17):Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut

(Anayasa, Madde 17):Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Yaşama hakkı, bütün hakların temelidir. Savaş, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde dahi durdurulamaz, yok edilemez.

bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence

ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya muameleye tabi tutulamaz. Böylece kişinin yaşaması ve vücut bütünlüğü güvence altına alınmıştır.

KONUT DOKUNULMAZLIĞI:

(Anayasa, Madde 21): Kimsenin konutuna dokunulamaz. Çeşitli nedenlerle, yasayla yetkili kılınmış kurumların yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz.

İnsanların kendi evlerinde rahatsız edilmeden yaşam sürme hakkı Anayasada güvence altına alınmıştır.

ÖZEL YAŞAMIN GİZLİLİĞİ:

(Anayasa, Madde 20): Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Kişilerin özel hayatlarını kendilerinin izni olmaksızın topluma sergilemek doğru değildir.

Özel Yaşam: Meydana gelen herhangi bir olay sadece bir bireyi, o bireyin ailesini veya çalışma arkadaşlarını ilgilendiriyorsa bu olay o insanın özel yaşamına ait bir olaydır.

Genel Yaşam: Meydana gelen bir herhangi bir olay bir kişinin yanı sıra yaşadığı mahalleyi, kenti, ülkeyi veya tüm dünyayı ilgilendiriyorsa o olay genel yaşam içerisinde yer alan bir olaydır.

Örnek: Herhangi bir insanın otomobilinin içinde ailesi ile birlikte sohbet ederek trafikte yol ilerlemesi

o kişinin özel yaşamına ait bir olaydır. Fakat aynı bireyin az sonra kendisini ailesiyle yaptığı sohbete kaptırıp dikkatini dağıtması ve kaza yapması genel yaşama yönelik bir olaydır.

HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ:

(Anayasa, Madde 22): Herkes haberleşme özgürlüğüne sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Bilgisi ve izni olmaksızın hiç kimsenin telefonu dinlenemez, mektupları açılıp okunamaz. Bunlar yasalarla güvence altına alınmıştır.

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ:

(Anayasa, Madde 26): Herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına

veya toplu olarak açıklama hakkına ve yayma hakkına sahiptir.

(Anayasa, Madde 28): Basın hürdür, sansür edilemez.

Basın özgürlüğü de insanların fikirlerini gazete, dergi, radyo ya da televizyon aracılığı ile insanlara ulaştırma özgürlüğünü içerir.

EĞİTİM VE ÖĞRENİM HAKKI:

(Anayasa, Madde 42): Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetiminde yapılır.

İnsanın kendisini geliştirme ve sahip olduğu hakların bilincine varması eğitim yoluyla olur.

SAĞLIK HAKKI:

(Anayasa, Madde 56): Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Sağlık hakkı insana beden ve ruh sağlığı içinde yaşama isteme hakkını verir.

SEÇME VE SEÇİLME HAKKI:

(Anayasa, Madde 67): Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.

Seçme ve seçilme hakkı demokratik toplumlarda temel ilkelerden biridir.

DİLEKÇE HAKKI:

(Anayasa, Madde 74): Vatandaşlar ve karşılıklı esaslı gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir. Bir isteğimiz, sorununuz olduğunda onun çözümünü istemek için yazılan kısa yazılara dilekçe denir.

Her insan sorunu ve isteğini dile getirmekte özgürdür. Bu nedenle istediği kuruma dilekçe verebilir. Dilekçelere en geç 60 gün cevap verilmesi kanuni bir zorunluluktur.

BİLGİ EDİNME HAKKI: 9.10.2003’de kabul edilen Bilgi Edinme Kanunu’na göre;

(Madde 4): Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.

(Madde 5): Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi

başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.

(Madde 6): Bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşa yapılır. Bu başvuru, kişinin kimliğinin ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir. Dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilir.

(Madde 7): Bilgi edinme başvurusu, başvuru kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır. Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilirler. İstenen bilgi veya belge, başvuru kurum ve kuruluştan başka bir yerde bulunuyorsa, başvuru dilekçesi bu kurum ve kuruluşa gönderilir ve durum ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

TÜKETİCİ HAKLARI İHLALLERİ İÇİN;

Tüketici Mahkemesi,

Tüketici Hakları Merkezi,

Tüketici Hakları Derneği,

Tüketici Hakları İl/İlçe Hakem Heyeti

Reklam Kurulu ve

Belediyelere başvuruda bulunarak hakkımızı arayabiliriz.

TÜKETİCİ HAKLARI HİZMET AKSAMALARI İÇİN;

Muhtarlıklar, Belediyeler, Kaymakamlıklar ve Valiliklere başvuruda bulunarak hizmet aksamasını ortadan kaldıracaktır.

VATANDAŞLIK GÖREVLERİMİZ:

1 – Kanunlara uymak

2 – Vergi vermek

3 – Seçimlere katılmak

4 – Askerlik yapmak

SORUN ÇÖZME YÖNTEMİ:

Ortaya çıkan hiçbir sorun şiddet kullanılarak, başkalarının hakları çiğnenerek, kendi haklarımızdan ödün vererek, görmezlikten-

duymazlıktan gelerek, tavır alarak ve küserek çözülemez. Bu tür yöntemler bırakın sorunları çözmeyi bir kenara, var olan sorunları daha da büyütürüz.

Ortaya çıkan sorun ne olursa olsun taraflar karşılıklı olarak birbirlerinin hak ve özgürlüklerini göz önünde bulundurarak yani empati yaparak ve iletişim kurarak bütün sorunları çözebilirler.

EMPATİ KURMA: Bir bireyin kendisini karşısındakinin yerine koyması, onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmasıdır.

SOSYAL BİLİMLER:

Sosyal bilimler dünyanın ve yaşamın insanî ve toplumsal yönlerini inceleyen bir akademik disiplinler grubuna verilen addır. Sosyal bilimler, insanları ve toplumu ilgilendiren konuları içeren dallardır.

Türkiye'de genel olarak sözel bilimler olarak da anılırlar. Şimdi bunlardan bazılarını öğrenelim;

Tarih: Geçmişte meydana gelen önemli insan ilişkilerini yer ve zaman göstererek, neden-sonuç ilişkisi içinde inceleyen ve bilgileri belgelere dayandırarak anlatan bilim dalına tarih denir.

Sanat Tarihi: Bireylerin ve toplumların eserleri inceleyerek, kültürel gelişmişlikleri hakkında bilgiler veren bilim dalıdır.

Coğrafya: Atmosfere bağlı olarak meydana gelen doğa olaylarını, bunların oluşunu, dağılımını ve varlıklar üzerindeki sonuçlarını inceleyen bilim dalıdır.

Teoloji(Din bilimi): Toplumlara ait inanç özelliklerini inceleyen bilim dalıdır.

Edebiyat: Edebiyat bir anlatım biçimidir. Düşünce ve duyguları güzel ve etkili bir biçimde anlatma sanatı olarak da tanımlanabilir.

Filoloji(Dil bilimi) : Geçmişte ve günümüzde kullanılan dillerin yapısını inceler.

Paleografya(Eski yazı bilimi): Eski yazıları okuma bilimidir.

Epigrafya(Yazıt bilimi): Anıtlar üzerindeki yazıları ve kitabeleri inceler.

Sosyoloji (Toplum bilimi): Sosyal yapının işleyiş kuruluş ve işleyişini, toplumsal olayların bağlı olduğu genel kuralları, toplumların oluşturdukları kurum ve kuruluşların insan ve toplum yaşamına etkilerini inceler.

Felsefe : İnsana doğru düşünmeyi, veriler arasında bağ kurmayı, olaylara farklı açılardan bakmayı öğretir.

Psikoloji : İnsanlara ait düşünce ve davranışların kaynağını ve sonuçlarını inceler.

Arkeoloji (Kazı bilimi): Maddesel kalıntıları ortaya çıkarır. Özellikle yazının bilinmediği Tarih Öncesi

Devirlerin aydınlatılmasında Tarih bilimine yardımcı olur.

Kronoloji(Takvim bilimi):Tarih boyunca değişik toplumlar tarafından kullanılmış takvimleri ve meydana gelmiş olan olayları inceleyerek bu olayların geçmişten günümüze doğru zaman sıralamasının yapılmasını sağlar.

Etnoğrafya(Kavimler bilimi): Toplumların kültürel etkinliklerini araştırıp inceleyen bilim dalıdır.

Nümizmatik(Para bilimi): Eski paraları inceler. Bu paraların ait oldukları medeniyetler hakkında bilgi edinmemizi sağlar.

Antropoloji (İnsan bilimi): İnsan ırklarını, sınıfsal açıdan inceleyerek sınıflandıran bilim dalıdır.

Diplomatik(Siyaset bilimi): Devletler arası antlaşma, ferman, berat ve benzeri belgeleri inceleyen bilim dalıdır.

İktisat(Ekonomi): Toplumlara ve devletlere ait ekonomik etkinlikleri bütün boyutlarıyla inceleyen bilim dalıdır.

Hukuk: Anayasa ve yasaları inceleyen bilim dalıdır.

Sicillografi: Mühürleri inceler.

Heraldik: Armaları inceler.

Onomastik: Yer adlarını inceleyen bilim dalıdır.

SOSYAL BİLİMLER ÖĞRENMENİN YARARLARI:

Sosyal Bilgiler Dersi;

- Vatandaşlık görevi ve sorumluluklarının öğrenilmesini sağlar.
- Öğrencilerin, Türk milletine, bayrağına ve Türk ordusuna karşı sevgi, saygı ve güven duygusunu artırır.
- Atatürk ilke ve inkılaplarının önemini anlaşılmaması ve bunların korunması bilincinin yerleşmesini sağlar.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin dayandığı temel ilkeleri öğretir.
- Türk tarihinin öğretilmesini amaçlar.
- Hem ülkemizi hem de dünyayı tanımamızı sağlar.
- Demokratik yaşam kurallarını öğretir.
- Beraber yaşama, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme duygularını geliştirir.
- İnsanların, birbirlerine karşı olan hak ve sorumluluklarını kavramalarını sağlar.
- Bilimin ve teknolojinin gelişmesinin insan hayatı üzerindeki etkilerini öğretir.

ATATÜRK DÖNEMİNDE SOSYAL BİLİMLER ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR:

1 - Yurt Dışına Öğrenciler Gönderilmesi:

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün bilime ve bilimsel araştırmalara büyük önem verdiği herkesçe bilinmektedir. Atatürk'ün en büyük amaçlarından biri de Türkiye'yi çağdaş bir ülke hâline getirmek ve Avrupalı devletler seviyesine çıkarmaktır. Bunu yaparken en büyük yol gösterici olarak bilimi kabul etmiştir. Atatürk'ün yaptığı inkılaplar incelendiğinde, bu inkılapların aklın ve bilimin önderliğinde yapıldığı, modern yenilik ve gelişime açık bir özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Bir ülkenin hızla gelişebilmesi için öncelikle halkın eğitim seviyesinin yükseltilmesi gereklidir. Şüphesiz Atatürk de bu durumun farkına varmış ve eğitim alanındaki inkılaplara önem vermiştir. Bu nedenle Atatürk bütçeden ödenek ayırarak yurt dışına öğrenci gönderilmesine karar vermiştir. Fen bilimleri, sosyal bilimler, görsel sanatlar ve arkeoloji gibi birçok alanda 1925 ile 1947 yılları arasında Avrupa'ya 40 öğrenci gönderilmiştir. Atatürk, yurt dışına gidecek olan öğrencilere çektiği bir telgrafta “Sizi birer kıvılcım olarak gönderiyorum volkan olup dönmelisiniz” diyordu. Bu öğrencilerden bazıları yurt dışındaki okullarda sosyal bilimler ile ilgili eğitim aldılar ve tekrar yurdumuza dönerek yüzlerce, binlerce insanın bu alanlarda bilgilenmesini sağladılar ve Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişmesine katkıda bulundular. Burhan Toprak(Sanat Tarihi), Prof. Dr. Jale İnan(Arkeoloji), Prof. Dr. A. Afet İnan(Tarih) gibi.

2 - Yeni Türk Harfleri'nin Kabulü:

Türk Milleti olarak İslamiyet'i kabul etmemizden itibaren yaklaşık bin yıl boyunca Arap harflerini kullandık. Bu durumun sonucu olarak Türkçe kelimelerin bir kısmını kullanmaya-kullanmaya unuttuk ve dilimiz yoksullaştı.Arap harflerini öğrenmek,söylemek ve yazmak oldukça zordu.1927 Nüfus sayımında Türkiye nüfusunun ancak %10'unun okuma yazma bilmesi bu durumun en açık kanıtıdır.Ayrıca Arap harfleri Türkçe'nin dil yapısına uymuyordu. Tüm bu nedenlerden dolayı 1 Kasım 1928'de Arap alfabesi kaldırılarak yerine 29 harfli Yeni Türk alfabesi kabul edildi.

3 - Millet Mektepleri'nin Açılması:

O tarihlerde Türkiye'nin nüfusu 14 milyon civarındaydı ve bu nüfusun ancak %10'u okuma-yazma biliyordu. Okur-yazar oranını yükseltmek gerekiyordu ama bunun için yeterince okullar

yoktu. Halkımıza okuma yazmayı öğretebilmek için tüm yurttta 21Kasım 1928’de Millet Mektepleri açıldı. Millet mekteplerinde okuma-yazma yanı sıra, matematik, sağlık bilgisi, yurt bilgisi gibi dersler de veriliyordu. Çalışanlara, gaz lâmbası, mum ışığı altında gece verilen derslere, bu davaya gönülden inanan halk, hiç aksatmadan devam ediyordu; bitirenlere, Atatürk tarafından bir Anayasa metni armağan ediliyordu. Bu büyük seferberliğin ve coşkunun sonucu, yeni harflerin kabulünden bir yıl sonra (1929), Millet Mekteplerinden diploma alanların sayısı 1 milyon 200 bine ulaştı. Millet Mekteplerinde temel eğitim görenlerin zamanla okuma-yazmayı unutabilecekleri düşünülerek 1930’da “Halk Okuma Odaları” açıldı ve 1936’da okuma odalarının sayısı 500’e ulaştı ve aynı yıl millet mektepleri uygulamasına son verildi; bu kursların işlevini Halkevleri ve Halkodaları üstlendi. Mustafa Kemal, bazı okullarda öğretmenlik yaparak bizzat kendisi vatandaşlara okuma-yazma öğretmeye çalışmıştır. Bu önemli çalışması nedeniyle kendisine TBMM tarafından “Başöğretmenlik” ünvanı verilmiştir. Bu nedenle günümüzde her yıl 24 Kasım, Öğretmenler Günü olarak kutlanmaktadır.

4 - Türk Tarih Kurumu’nun Kurulması(TTK):

- Türk ulusu hakkındaki yanlış değerlendirmelere son vermek için,
- Türk tarihinin sadece Osmanlı tarihinden ibaret olmadığını, bundan öncesin de köklü ve eski bir tarihe sahip olduğunu kanıtlamak,
- Türk tarihini doğru kaynak ve belgelere dayandırarak gerçekleriyle ortaya çıkarmak,
- Türk gençlerine tarihimizi öğretmek atalarını örnek aldırarak ve onların başarısından ilham alarak özgüven duygusunu geliştirmek için 15 Nisan 1931’de Türk Tarih Tetkik Cemiyeti Atatürk tarafından kurulmuştur. Sonradan adı Türk Tarih Kurumu(TTK) olarak değiştirilmiştir. Türk Tarih Kurumu’nun yaptığı çalışmaları yayınlamak amacıyla 1937’de bir dergi çıkarılmıştır. Adı, Belleten olarak Atatürk tarafından konmuştur. Halen Türk Tarih Kurumu’na bağlı olarak çalışmalarına devam eden bilimsel bir dergimizdir.

5 - Türk Dil Kurumu (TDK):

- Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce gibi değişik dillerden dilimize girmiş yabancı kelimeleri dilimizden çıkarmak ve bunların etkisinden kurtarmak için,

- Dilimize girmiş yabancı kelimeler dilimizden çıkarılamıyorsa bile en azından Türkçe dil kurallarına uygun hale getirebilmek için,
- Kullanılmaya kullanılmaya unutulmuş olan Türkçe kelimeleri tekrar ortaya çıkarmak ve dilimizi tekrar zenginleştirmek için 12 Temmuz 1932’de Atatürk tarafından Türk Dili Tetkik Cemiyeti’ni kurdurulmuştur.

6 - Halk Evleri’nin Açılması (HE):

- Yapılan inkılapları halka mal etmek,
- Cumhuriyet’e ve devrimlere bağlı her bakımdan yetişmiş insanlar yetiştirmek,
- Kültür, ülke, amaç, ve düşünce birliğini güçlendirecek bir toplum olmayı sağlamak,
- Köylü ile kentli, kentli ile aydın arasındaki ilişkiyi düzenleyip arttırmak amacıyla Atatürk tarafından 19 Şubat 1932’de açıldı. Halkevleri kısa zamanda Türkiye’nin dört bir yanına yayıldı. 1932 ile 1952 yılları arasında 478 halkevi, 4322 halk odası açıldı.

7 - Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nin Kurulması (DTCF):

- Türk dili ve tarihi hakkında araştırma yapmak,
- Türk dili ve tarih alanlarında öğretim görevlisi ve araştırmacı yetiştirmek,
- Sosyal bilimlerin gelişimine katkıda sağlamak,
- Türk dili ve tarihi çalışmalarını ulusallaştırmak için Atatürk tarafından 9 Ocak 1936’da kuruldu.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM ÜNİTESİ ÇALIŞMA SORULARI
TEST 1

1) Aşağıdakilerden hangisi nitelikli elemanın özelliklerinden birisi değildir?

- A) Bu insan işini en iyi şekilde yapar.
B) Alanında uzman olduğu için zamandan, enerjiden, malzemeden tasarruf edecektir.
C) Yeniliklere ve gelişmelere açık değildir.
D) Kendi başarısının yanında ülke ekonomisine de katkı sağlar.

2) Aşağıdakilerden hangisi bir devleti meydana getiren temel öğelerden biri değildir?

- A) Vatan B) Ulus
C) Egemenlik D) Halkçılık

3) Bir devletin dayandığı esasları gösteren temel kanuna ne denir?

- A) Yasa B) Anayasa
C) Cumhuriyet D) Laiklik

4) Aşağıdakilerden hangisi Anayasa'nın değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez hükümlerin den biri değildir?

- A) Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.
B) Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.
C) Türkiye Devleti bölünmez bir bütündür.
D) Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır.

5-) Kimler oy kullanma hakkına sahip değildir?

- A) Er ve erbaşlar
B) Öğretmenler
C) Emekliler
D) Doktorlar

6) Atatürk'ün geçmişten dersler alarak geleceğe yön çizmek istemesi amacıyla kurmuş olduğu dernek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk Dil Kurumu
B) Atatürk inkılapları İnceleme Enstitüsü
C) Tarih Geliştirme Vakfı
D) Türk Tarih Kurumu

Cumhuriyetin İlk yıllarında Afet İnan ve Burhan Toprak isimli öğrenciler öğrenim görmeleri amacıyla devlet tarafından yurt dışına gönderilmişlerdir.

7) Bu iki öğrencinin yurtdışına gönderilmelerindeki amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yurt dışı kültürü kazanmaları
B) Öğrenimlerini daha iyi tamamlamaları
C) Çağdaş uygarlık düzeyini yakalama
D) Zengin olmaları

8) Aşağıdakilerden hangisi devleti oluşturan unsurlardan değildir?

- A) Vatan B) Millet
C) Demokrasi D) Bayrak

9) Eğitim davranış kazanma sürecidir, bireyin doğumuyla başlar, ölümüne kadar devam eder.

Aşağıdakilerin hangisi yanlıştır?

- A) Eğitim düzeyi yüksek olan ülkelerde aşırı nüfus artışı görülür.
B) Ülkelerin en değerli güç kaynağı eğitilmiş insanlardır.
C) Ülkelerin ilerlemeleri ile eğitim düzeyi arasında doğru orantı söz konusudur.
D) Nüfus artışının hızlı olduğu ülkelerde işsizlik kaçınılmaz bir sorundur.

10) Aşağıdakilerden hangisi kamuoyunu oluşturan etkenlerden biri değildir?

- A) Sivil toplum örgütleri
B) Televizyon
C) Gazete
D) Kamera

11) Nitelikli eleman yetiştirmenin en önemli sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okumuş insan sayısı artar.
B) Birey-toplum dengesi sağlanır
C) Ülke ekonomisi gelişir
D) Ülke nüfusu artar

12- Devletin vergi alma amacı aşağıdakilerden hangisi değildir?

- A) Vatandaşa daha iyi hizmet sunabilmek
B) Vatandaşı tehlikelere karşı korumak
C) Özel sektörün gelirini artırmak
D) Sanayi ve ticareti geliştirmek için gerekli yatırımları yapmak

13. Aşağıdakilerden hangisi devletin temel amaç ve görevlerinden biri değildir?

- A) Ülkenin bölünmezliğini korumak
B) Milletin bağımsızlığını korumak
C) Kişinin temel haklarını kanunlarla sınırlamak
D) Cumhuriyet yönetimini ve demokrasiyi korumak

14. Aşağıdakilerden hangisi vatandaşlara verilen temel hak ve hürriyetlerden biridir?

- A) Herkes dini inanç hürriyetine sahiptir.
B) Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir.
C) Herkes düşüncelerini söyleme hürriyetine sahiptir.
D) Hepsisi.

15. Anayasamızın ilk dört maddesinde belirtilen Cumhuriyetimizin değişmez nitelikleri göz önüne alındığında, Aşağıdakilerden hangisini değiştirmek mümkündür?

- A) Yönetim biçimini
B) Milli marşı
C) Başkenti
D) Milletvekili sayısını

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM ÜNİTESİ ÇALIŞMA SORULARI

TEST 2

1. Kişiden kişiye değişen insanların bireysel düşüncelerini yansıtan bilgilere görüş denir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerden hangisi bir Görüş cümlesidir?

- A) Telefon bir iletişim aracıdır.
- B) Everest dağı dünyanın en yüksek dağıdır.
- C) İstanbul 1453 tarihinde başkent yapılmıştır.
- D) Bence en güzel tarihi yerler İtalya'dadır.

2. Herkes tarafından doğru kabul edilen anlaşılabilir ve kanıtlanabilir bilgilere olgu denir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerden hangisi bir Olgu cümlesidir?

- A) Ankara'da havaalanı vardır.
- B) Bence Rusya yaşanacak ülke değil.
- C) Tahminime göre Trabzonspor bu maçı kazanır.
- D) En güzel renk sarıdır.

3. Kuş gribinin Türkiye üzerindeki etkileri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Tavuk tüketiminin azalması.
- B) Tavuk sektöründe zarar eden şirketlerin kapanması
- C) Kümes hayvancılığının tamamen bitmesi.
- D) Yumurta pazarının küçülmesi

4. Atatürk, toplumların kendi öz kültürlerini yaşatmadıkları müddetçe varlıklarını koruyamayacaklarını belirtmiştir. Bu düşünceyle Atatürk Türk Tarih Kurumunun kurulması için çaba harcamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Türk Tarih Kurumunun kuruluş amaçlarından birisi olabilir?

- A) İnkılâp hareketlerini başlatmak.
- B) Eski Türk tarihini araştırmak
- C) Uluslar arası anlaşmalara imza atmak.
- D) Türk dilinin özelliklerini açıklamak

5. Atatürk, Türk milletinin dili Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay dildir. Onun için her Türk dilini çok sever onu yükseltmek için çalışır.

Buna göre Atatürk döneminde Türk dilinin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalardan değildir?

- A) Türk Dil Kurumunun kurulması.
- B) Dil Tarih Coğrafya Fakültesinin kurulması
- C) Dil kongrelerinin yapılması.
- D) Milli ekonomi politikalarının uygulanması

6. 1-1-Hipotezleri sınamak

2. Problem tespiti

3. Metin oluşturma

Bilimsel araştırma yöntemlerinin sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) 1,2,3 B) 2,1,3 C) 3,2,1 D) 2,3,1

7. Bilim yuvaları, toplumların çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmasını sağlar. Bilimsel araştırma yöntemlerinin ve bilgiyi kullanma yollarının öğretildiği bilim yuvaları devlet tarafından desteklenmelidir.

Buna göre Atatürk döneminde bilim yuvaları kurmak ve geliştirmek amacıyla aşağıdakilerden hangisinin yapıldığı söylenebilir?

- A) Bilim adamlarının teşvik edilmesi
- B) Bilim yuvalarının oluşturulması için maddi destek sağlanması
- C) Üniversite reformunun yapılması

D) Çiftçinin üzerindeki ağır vergilerin kaldırılması

8. Sosyal Bilgiler, özgür bir birey olarak özelliklerimizin ilgi istek ve yeteneklerimizin farkına varmamızı sağlar.

Buna göre Sosyal Bilgiler dersinin faydaları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Temel hakların öğrenilmesi
- B) Vatandaşların sorumluluklarını öğrenmesi
- C) Çıkara dayalı arkadaşlıkların kurulması
- D) Vatan sevgisi olan bireylerin yetişmesi

9.1-Dipnot

2-Kaynakça

3-İçindekiler bölümü

Yukarıdakilerden hangilerinin belirtilmesinin bilimsel çalışmanın güvenilirliğini arttıracakı söylenebilir?

- A) Yalnız 1 B) Yalnız 2 C) 1 ve 2 D) 2 ve 3

10. Ahmet, Osmanlı Devleti'nde Yönetim konusunu araştırmak için kütüphaneye gitmiştir. Ahmet'in araştırma yaparken kütüphanede yapmaması gereken işlerden birisi değildir?

- A) Katalog taraması yapmak
- B) Kullandığı kaynakların sayfalarını karalamak
- C) Kütüphane görevlilerinden yardım istemek
- D) Alıntı yaptığı kaynakları not almak

11. Aşağıdakilerden hangisinin tüketiciyi korumaya yönelik uygulama olduğu söylenebilir?

- A) Reklamları arttırmak
- B) Tüketiciyi koruma kanunu çıkarmak
- C) Bilim yuvalarını sayıca artırmak
- D) Kredi kartı kullanımını artırmak

12. Öğretmeniniz resim defteri almanızı istedi. Bir sonraki derste öğretmeniniz defterin boyutları küçük olduğunu ve değiştirmenizi söyledi. Defterinizi değiştirmek için kırtasiyeye gittiniz. Ama kırtasiyecisi Satılan malı iade almıyoruz diyerek defterimizi değiştirmede.

Bu durumda ne yapmanız uygun olur?

- A) Tüketici Koruma Kanunundan yararlanmak
- B) Kırtasiyeciyi tepki göstermek
- C) İkinci bir defter almak
- D) Bir daha aynı kırtasiyeden alışveriş yapmamak

13. Aşağıdakilerden hangisi Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarından birisi değildir?

- A) Irk ve din ayrımına teşvik etmek
- B) Vatandaşın seven insanları yetiştirmek
- C) İnsanlara haklarını ve sorumluluklarını öğretmek
- D) Yaşadığımız ülkeyi ve çevremizi tanımak

14. Buna göre, aşağıdakilerden hangisi görüş cümlesine örnektir?

- A) Güneş doğudan doğar.
- B) Su sıfır derecede donar.
- C) En güzel mevsim kıştır.
- D) Suriye Ülkemizin sınır komşusudur.